

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI LS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— kor., negyedévre 3.— kor.
Vidéken: Félévre 9.— kor., negyedévre 4.50 kor.

Felelős szerkesztő:

MÓRICZ PÁL.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Dégenfeld-tér 2. szám. — Telefon 412. szám.
Egyes szám ára 4 fillér.

Debrecen kiránduló helyei.

És még valami a nyaralásról is!

Debrecen, augusztus 13.

Az ujságoknak nyári cikkelyei között első helyen szerepelnek a nyaralásra, a fürdőzésre vonatkozó tanácsadások, kukliné-predikációk is. Különösen midőn jajgatásainkkal (a hirdetések nem is számítva) a külföldi fürdőket reklamozzuk. Reklamozzuk pedig a külföldi lapokból átvett, ingerletesen feltálat, érdekes személyekhez fűzött híres-kék, történetek alakjában is.

Mi azonban ezuttal nem kalandozunk el messzire! Itt maradunk „nömös Döbröcön város“ határdombjain belől illetőleg mellett.

Évről-évre halljuk, hogy a debreceni közönség azért kénytelen nyaranta messzire, esetleg idegenbe menekülni, mert nincsenek kiránduló helyeink, nincsenek nyaralásra megfelelő terepeink! Persze igazok van azoknak, akik havashegyormokat, zugó fenyveseket, csörgedező hegyi patakokat pisztrángfogással egybekötve igényelnek a debreceni határtól! Azonban akik a lehetőség és a viszonyokhoz szabják igényeiket és vágyaikat, azok kedvező vasuti összeköttetésünk kihasználásával, élvezetesen, tanulságosan tölthetik el a nyarat. A város alatt kezdődik a Nagyerdőnek őstölgy rengetege, amelyben azonban tényleg kedves, szükséges dolog volna, bent valahol az erdőmélyében a kirándulóknak egy nyári kis vendéglőt beállítani, hol tejet, vaját, sört, savanyu bort kaphatnának azok, akik nem éppen kötik magokat a Dobos — pincéreihez, vagy a Leveles — hervadt lombsátorához! Azok, akik nem okvetlen heje-huját, megszokott cigánymuzsikát keresnek a Nagyerdőben!

A Hortobágy sem közönséges látnivaló ám! Ide is kirándulhatnának azok, akik olyan nagyon, de nagyon keresik Debrecen határában a kiránduló helyeket! Akiknek, nem szerkesztői üzenetekben kellene tudakolni a fővárosi lapok szerkesztősegeitől, hol fekszik s milyen is az a Hortobágy! Debreceniek részéről szégyenletes az ilyen kérdés! Ez a közöny.

A kies Haláp, meg a fejedelmi határ többi erdőségei, mondhatjuk gyönyörű szép ősröngetei is rendelkezésére állanak a kirándulók-

nak. Még abba sem szakadna bele senki, ha gyalogszeresen kellene például az Apafája vagy mikepiresi erdőségebe elstálni, természetesen töltött kulaccsal, rakott tarisznyával. Azután itt vannak a kertsegeink: Homok-, Csapó- és a többi kertek, Kiskassa! Barátságos kis vendégfogadó, „kugli-párti“ mindenik helyen kerül! Nem válik kárunkra, ha az egészséges testmozgás mellett olykor-olykor a népeletet is tanulmányozzuk.

Közvetlen határunkban fekszik a kies Józsa! A szőlőskertek közé telepített ősmagyar falu! Sámson, az érdekes és gazdag hajdu községek, a konyári sósfürdő, Fürednél a Tisza! Mind könnyűszerrel, kevés költséggel megközelíthetők! Vagy akik tovább vágyakoznak, költséggel is inkább bírják, azokat egyenesen felviszi a vasut a szigeti havasokig! Eger regényes vidékét is könnyen megközelíthetni és a festői, a bájos Tokajvidéki hegységet ódon városaival, Tisza- és Bodrogmenti magyar falvakat se felejtjük ki az utitervünkben! Hát még az Érmellék, melynek kapuja Mihályfalvánál nyílik meg előttünk?

Már követjük alásan, volna biz' itt hová kirándulni? Tanulhatnának, okulhatnának, gyönyörködhetnének itt azok a külföldjáró, idegen helyeket imádó előkelőségeink is, akiknek ugyis mindenhol evésből, ivásból, olvasásból áll az élet! S csak azért fáradnak el továbbra, hogy a kérdezősködőknek fitogtatón mondassák el: én itt voltam! Én ilyen — meg ilyen sok pénzt költöttem el!... Mert az ilyenek úgy vélik, ez által Allah! nagyobbra nőteti szakálunk tekintélyének az árnyékát!...

*

Még pár szóval a nyaralásra térünk át! Ezt tartják képtelenségnek sokan, hogy Debrecenben egyáltalában még nyaralni is lehetne? Pedig a nagyerdei villa sorunkat, a Széchenyi-utcai kert kedves telepeit, több más kedvező fekvésű kertsegeinket irigyelhetik tőlünk. De mindnyáját felülmulja a Boeskaikert uttörőinek a telepítése. Magaslaton fekvő, száraz, tiszta, üde, pornélküli levegőjü, pompás ivóvizü, mélyseges csöndtől megfeküdt eszményi nyaralótelep ez (az erdő mellett)! Már is felkarolták ezt a szomszédos forgalommal megközelíthető helyet a „latájnerok“, de igazi virágzása még csak ezután fog elkövetkezni!

Azért is nincs igazuk azoknak, akik Debrecen kiránduló helyeiről, a debreceni nyaralásról oly fitymálólággal, csekélyléssel szoktak nyilatkozni! Mert, ha viszonyainkhoz alkalmazkodva kutatunk, keresgetünk, találunk itt is sok gyönyört, sok szépséget, melyet a szegény hegyvidéki ember sóvárogva, boldogsággal vállalna el mitőlünk.

Döntött

a belügyminiszter a csatornázás ügyében.

A közgyűlési határozatot megsemmisítette.

A felelőszésnek helyt adott.

Debrecen, augusztus 13.

A város csatornázási hálózatának építésére a város nyilvános pályázatot tűzött ki, melyen huszonhét pályázó közül a milliós vállalatot tudvalévően a Fried és Adorján cég nyerte el. A munkálatok megkezdése elé azonban akadály gördült. Révi Nándor dr. ügyvéd és még több bizottsági tag a közgyűlési határozatot, mely a Fried és Adorján céget bizta meg a munkálatokkal — szintén ismeretes indokokból megfelelőzte a belügyminiszterhez.

Ez a felelőszés hónapokon keresztül foglalkoztatta a város vezető köreit. Nem csekély izgatottsággal várták a belügyminiszter döntését, mely azonban erősen késett. Pedig a munkálatok megkezdése sürgőssé vált, amennyiben a csatornázás szoros összefüggésben áll a vízvezetékkel, melynek munkálatai már nagyon előrehaladott stádiumban vannak. Eppen ezért Kovács József polgármester többször tett sürgető lépéseket a miniszteriumban.

A régen várt döntés végre a napokban megtörtént, még pedig a felelőszók javára. Möricz Pál felelős szerkesztőnk Budapesten járván, a legilletékesebb helyen, a belügyminiszteriumban érdeklődött ugyanis a csatornázás ügye felől és teljesen megbízható értesüléseit a következő táviratban közölte velünk ma délután:

A belügyminisztérium Révi és társai által a csatornázás- vízvezetési ügyben beadott felelőszésnek indokainál fogva helyt adott, a közgyűlési határozatot feloldotta, új pályázat kiírását rendelte el.

Érdeklődtünk a dolog iránt a városházán is, hol, azonban a belügyminiszter döntéséről hivatalosan még nem tudnak semmit.

Dr. Révi Nándortól azt hallottuk, hogy a belügyminiszter határozata a miniszteriumban most van másolás alatt — így az legfeljebb vasárnap vagy hétfőn érkezhethet Debrecenbe.

A belügyminiszter döntése bizonyára nem csekély meglepetést fog okozni a városban.

Emlékmű Andrássy Gyula grófnak.

Az Alsószabolcsi Tiszai Ármentesítő Társulatot emelte.

Debrecen, augusztus 14.

A Tiszavölgy ármentesítésének munkálatában alapvető tiszadobi átmetszés néhai Andrássy Gyula gróf nevét viseli s elkészült a Tisza partján azon emlékmű is, mely a késő utódoknak van hivatalosan a dícsőségét és a Tiszavölgy ármentesítése körül is szerzett, nem muló érdemeit.

Ezen a földművelésügyi kormány által és költségen készült emlékmű felavatási ünnepélyének megtartására a kormány a Debrecenben székelő alsószabolcsi társulatot — mint a legelső tiszai társulatot s mint amelynek árterületén az átmetszés és az emlékmű létesült, — szemelte ki.

A társulat közgyűlése ezen kitüntető megbízatást, az Andrássy Gyula gróf — mint a társulat első elnökének emléke iránti tisztelet és kegyelet kifejezését — kész örömmel elvállalta s az ünnepély rendezésével megbízott bizottság az emlékmű ezen felavatási ünnepélyének tiszadobi megtartására folyó 1909. év szeptember hó 5-ik napja délutáni 1 óráját kitűzte.

Az ünnepély programja: 1. A meg-

hívott vendégek, törvényhatóságok és társulatok kiküldötteinek gyülekezése Tiszadobon, a tiszaparti ligetben felavatandó emlékmű előtt déli 12—1 óra között. 2. Déli 1 órakor az emlékműnél összegyűlő közönséget Desseffy Aurél gróf, az Alsó-Szabolcsi Tiszai Ármentesítő Társulat elnöke üdvözlí és az ünnepélyt megnyitja. 3. Ünnepi óda, írta és előadja Dömötör György tiszalóki róm. kath. plébános. 4. Ünnepi beszéd, tartja Fekete Márton, a Tiszavölgyi Társulatok központi bizottságának titkára. 5. Társas ebéd az emlékmű környékén felállított sátorban.

Az ünnepélyen képviselteti magát Debrecen városa és Hajdúvármegye is.

Görgey Arthur megszólalt.

Eppen augusztus 13-án.

Ma van hatvan esztendeje, hogy Görgey Arthur letette a fegyvert az orosz hadsereg előtt. — Ebből az alkalomból Görgey Arthur elmond egyet-mást a világsi fegyverletételről.

— Én Kossuth rendeletéhez híven — beszélt — Nagyváradról Aradra vonultam, mikor augusztus tizedikén az én csapatom Dembinszkyvel összekötést keresett, nem honvédekkel, hanem osztrák katonasággal találkozott. Ebből és más jelekből azt kellett következtetnem, hogy Dembinszky és az időközben Erdélyből üres kézzel érkezett Bem Temesvár körül elvesztették a csatát. Kossuth, aki Aradon magához kéretett, kijelentette, hogy ez lehetetlen s még rám is támadt, hogy miért nem hiszek neki. Én azt feleltem, hogy azt, hogy neki nem hiszek, sohasem mondtam senkinek. Az én seregemben uralkodó „kormányellenes hangulatot hozta ezután elő. Erre én azt mondtam, az én seregem nem politizál, hanem verekszik. Hosszu ideig beszélt aztán az eshetőségekről, emlígette, hogy ő engem hogy protegált. Én pedig hallgattam. Egyszer csak így fordult hozzám:

— Látni fogod most, — hogy milyen őszinte vagyok hozzád. Mondd meg nekem, mit csinálsz, ha a te értesülésed hibás és mi

Temesvár alatt az osztrákkal szemben ugyan győztünk.

— Holnap indulok — feleltem — és az osztrákokat megverem.

— És ha nem győztünk? — kérdezte Kossuth.

— Akkor leteszem a fegyvert — válaszoltam én.

— Nos, — szólott Kossuth — én pedig főbelövöm magam.

— Azt nem szabad tenned, — mondtam én — neked van még feladatod. Egészen másként állok én, hadsereg nélkül; inkább végezzenek ki engem. Te még sokat segíthetsz, ha életben maradsz; de én elegendő katonai erő nélkül mit se tehetek.

A beszélgetés Aradon a várban körülbelül este kilenc óra tájban volt köztem és Kossuth között. Tíz órakor mentem ki a várból, aztán lefeküdtem s elaludtam. Az én lelkiismeretem mindig nyugodt volt, a látványos legnagyobb veszedelmek előtt is nyugodtan hajtottam fejemet állomra. Egy óra múlva, úgy tízenegy óra tájban felvernek. Kossuth sürgős levelet küldött, amelyet azonnal át kell vennem. Felbontom, a borítékban semmi egyéb nincs, mint Guyonnak Kossuthhoz intézett jelentése, hogy több hadseregünk nincs. Temesvár alatt az egész honvédsereget szétverték. Azok után, amit előbb egy órával Kossuthnak tudtára adtam, mit jelenthet Kossuth: ak ez a hozzám küldött híradása? Mi mást, minthogy tegyem le a fegyvert? De bűnbaknak kellett valakit a tömeg elé állítani.

EGYHÁZ, ISKOLA.

Református papok kongresszusa.

A református lelkészek országos kongresszusa, amely szeptember 29 és 30-án lesz, nagyban folynak az előkészületek. A kongresszus tárgysorozatát már megállapították. A kongresszust Kálvin emlékének méltatásával fogják befejezni s erre való tekintettel a 29-iki istentiszteleten az összes résztvevő lelkészek papi díszben fognak megjelenni.

Vasárnapi istentiszteletek. Vasárnap a ref. templomokban az istentiszteletek sorrendje a következő: A Nagytemplomban predikál Erőss Lajos püspök, a Kistemplomban Dicsőfi József lelkész, a Kossuth-utcai

Verje meg az isten Amerikát!

— Rajz az életből. —

Írta: *Kövér Gyula.*

Tikkasztó melegség van. A kánikulai forróság megfonnyasztotta a fák leveleit, sárga színűre hervasztotta a fűszálakat. Emberre, állatra leverő bágyadtsággal nehezedett a melegség. A föld, mint a rajta levő növényzet, szomjazta az üdítő esőt.

A sárguló levelű szőlővel környezett, takaros léckerítésű udvaru s akác lombbal árnyékolta, csinos, piros eszerépsindellyel fedett házaeskát hangtalan némaság vette körül. Kívülről tekintve úgy tetszik, mintha ebben a kis házban — melyben csak boldog emberek lakhatnak — ez idő szerint talán senki sincsen: olyan nagy benne a csönd.

Valóban igen nagy szükség volt arra, hogy semmiféle hang se zavarja annak a betegnek a nyugalmát, ki a ház szobájában vivódott a halállal.

Fiatallal, alig 25 éves asszony volt ez. — Most a betegség által eltorzítva is látszott rajta, hogy míg egészségben volt, nagyon szép lehetett.

A beteg az életnek végpillantásait élte. Esméletlenül állapotban látszik lenni. Agya mellett egy öreg asszony, hozzátartozója sírdogál.

Más senki sincsen ott. De ime a beteg megmozdul, eddig lecsukva tartott szeméit kinyitja.

— Édes anyám! — szól elhaló hangon. — Meghalok. Mondja meg Jánosnak, ha valamikor beszél vele, hogy: „Verje meg az isten Amerikát“, mert azért kell nekem meghal...

Nem tudta befejezni, mert szeme fennakadt, egyet hördült és meghalt.

*

Lánykorában mindenki, aki csak ismerte, a szép Kovács Julcsának hívta. — A gyárban, — hová dolgozni járt, a legszebb leány volt. Jártak is utána a fiatal emberek, még a gyár hivatalnokai közül is, de nem férhettek hozzá. Becsületes maradt, mert tisztességesen akart férjhez menni. Csakhogy a szegény leány a mai korban nehezen juthat foktató alá, mert manapság a pénzt, a vagyont nézik a házasulandó férfiak, — a nő személye, annak tisztasága mellékes dolog. Kovács Julcsa szép és becsületes volt, de szegény, mint a templom egere.

Azonban a sors könyvében megvolt írva részére, hogy férjhez kell mennie. Akadt olyan, kinek kellett a szegény és tisztességes leány. Magától értetődik, hogy az is szegény volt. Sallai János volt a becsületes neve ennek a legénynek. Ott dolgozott abban a gyárban, hol Julcsa. Már nem volt egészen fiatal ember, a 30 évet meghaladta. Jóravaló takarékos ember lévén, pár száz korona összegyűjtött pénze volt. Mikor megesküdtek, ebből a pénzből egy kis darab szólót vettek, hogy oda, ha lesz miből, később egy kis házikót építenek. Így szokta ezt tenni az igyekező ember. És aztán neki láttak mindketten a dolognak.

Szorgalmokat siker koronázta, mert másfél esztendő elteltével, szőlőjökben, hozzájuk illő kényelmes lakást építettek. Megjött a gyermek áldás is. Előbb egy leány, aztán egy fiú. Julcsa odahagyta a gyárat, hogy férjének és gyermekeinek éljen. Még így is gyarapodtak. A felesleges pénzt a takarékbába hordták be.

Ebben az időben ütött be az amerikai kivándorlási láz. A gyárból, hol Sallai dolgozott, megindult a mozgalom ez irányba. Az emberek egyre-másra köszönték fel a dolgot, mentek Amerikába. Ezek aztán hosszú leveleket irtak haza, barátaiknak, gyárban dolgozó feleségeiknek. A hazaküldött levelekben tulzott, kecsesítő szinekkel rajzolták az amerikai életviszonyokat, munkabérekét. Ezeket a leveleket a déli szünében felolvastatták és élénken tárgyalták és magyarázták egymásközt az itthon levők. Fokozta az érdeklődést a fényes dollárok látása, melyeket a tengeren tulról küldtek. Aztán hol egyiknek, hol másiknak felesége ment gyermekeskül ura után Amerikába.

Mi dezeket Sallai eleinte közönyösen vette. De később önkénytelen kezdett vele foglalkozni. Az ilyesmii olyan, mint a ragályos betegség: észre se veszi az ember, mikor kapja meg.

Azon kezdte, hogy összehasonlítást tett az ott levő és hazai munkabérek közt. Itthon 2 korona egy napra, ott 1 dollár vagy a mi pénzünk szerint 5 korona. Ez nagy különbség. Fölbredt-benne a vágy a több pénz kereset után. Anyira töprengett ezen, hogy sokszor megfeledezett az evésről. Éjszakánként álmatlanul hanykolódott ágyában miatta. Felesége előtt feltűnt ez a nagy gondba esése; faggatta érte, de Sallai álhatatosan hallgatott. Addig tűnődött, emésztette magát, hogy megérlette lelkében amerikai utazását. Julcsa, hogy tudomására jutott urának ezen szándéka: megijjedt, sirt-rit; rimánkodott neki, hogy tegyen le utjáról, ne vigye családját a kész romlásba. De hiába való volt minden kérése. Amit egyszer az elhatározott, attól senki sem térítette el, még a felesége

templomban Peleskey Sándor segédlelkész, az Ispótytemplomban K. Tóth Kálmán lelkész, a Csapókerthben Kovács János népiskolai felügyelő, a Homokkerthben Erdőss Károly szénior. Délelőtt 11 órakor a Kis-templomban Uray Sándor lelkész predikál.

Vályi Nagy Gusztáv siremléke.

A költő sirjának megjelölése.

Kegyeletes ünnepély a temetőben

Debrecen, augusztus 13.

Debrecen fiatalon elhunyt kedves poéta fiának Vályi Nagy Gusztávnak poéta társai tudvalevőleg kiadták műveit, hogy jövedelméből diszes emléket emeljenek a költőnek. A könyv kiadásából és adakozásból a költségek levonása után 1012 korona tiszta jövedelem maradt, mely az 1600 K került diszes nagy emlékek költségeit részben fedezi. A siremlék már ott áll a péterfiai temetőben a poéta hamvai felett, alkotójától Somogyi Sándor nagytehetségű szobrásztól ma vette át ünnepélyesen a tiz debreceni poétatárs, akik a siremlék felállítására a kegyeletes akciót annak idején megindították.

A siremlék átvételével kapcsolatban az elhunyt emlékének is nyújtottak áldozatot. Megjelentek a mai temetői ünnepen Könyves Tóth Kálmán, Szávay Gyula, Oláh Gábor és többen, az elhunyt édesatyja, Somogyi Sándor az alkotó művész, a város részéről Vecsey Imre főjegyző.

Szavay Gyula rövid kis beszéddel adta meg a jelenet hangulatát. Így szólott:

„Egy szűkebb családnak vagyunk a tagjai, akik a testvéri kötelességérzet benső parancsára jelentünk meg itt, hogy utolsó tartozásunkat is lerőjük egy közülünk korán kidőlt kedves testvérünk emléke iránt.

Megfogadtuk virágos ravatalánál, hogy amiről minden poétalélek álmodik, a márvány és a babér kitűnő porai felett.

Ime itt az emlék. Messziről hirdeti irás nélkül az irástudatlannak is, hogy poéta

sem. A magyar ember makaessága meg volt benne.

Osszerakot! pénzét a takarékból kivette, ez azonban az utazásra kevés volt, ennél fogva kölesin pénzt vett fel a házra és mégis kiment Amerikába.

A felesége pedig itthon maradt gyermekeivel, gondjaival minden támasz s kenyér kereső nélkül. A kis házaeska ugyan megmaradt, de abból nem lehetett harapni. Nem volt mit tenni mást, ismét visszament a gyárba dolgozni. Hely pedig mikor ott hagyta, azt hitte, hogy nem fog rászorulni többet.

Hiába beszélnek a feministák a nők akarat erejéről; hiába állítják erőszakolva a férfi nemmel egyenlőnek: az emberiségnek szebbik, jobbik fele, de gyengébb és gyámoltalanabb fele marad örökön-örökké. Persze kivétel volt mindig és lesz is.

Szegény Sallainának attól kezdve, hogy az ura Amerikába ment, kinlódás, szenvedés volt az élete. Gyermekei a kellő gondviselés hiánya következtében betegek lettek és egymás után temette el őket. Az ura meg azt írta neki, hogy Amerikába nem kapott munkát, majd meg hal éhen, küldjön neki pénzt. De miből mikor nincsen. Nem volt miből pénzt teremteni, újabb kölcsönt kellett felvenni a házra. Ámde a kölcsön kamatját lejáratkor nem tudta fizetni, ezért beperelték és árverést tüztek ki a házra.

A bánat, szenvedés és a mindennapi terhes munka végre megtörték a szegény asszonyt: beteg lett. — Nem is kelt fel többet.

Atyámfiai Magyarok! Ne hagyjátok el könyveműn hazatöket és családötöket!

nyugszik itt. Vagyis olyan ember, aki örök gyermek lélekkel szedi a virágot s észre sem veszi, amikor csontkarjával virágostul ragadja el a végzet.

Testvérlélek, művész-szív ihlete teremtetted meg formáját és nem anyagiakért, hanem testvéri szeretetből alkotta ilyen széppé. A véső ráborult a tollra és megdicsőítette.

Aludj alatta nyugodtan kedves testvérünk, aludj azzal a fennenjáró büszke tudattal, ami csak koldus királyok szabadalma, hogy ezért a márványért nem tartozol senkinek, ezt te magad emelted magadnak. Költészeted szivből nőtt virágai hajtottak ki porraid felett s márvánnyá nemesültek: holtod után született gyermeked, a te dalos könyved állította fel a te emléked szobrát. Bohém-privilégium, hogy ára egy részével adós maradtál.

Felállítottuk e szép kis szobrot, átadjuk az időnek, átadjuk a mindenekre ügyelő Gondviselésnek, hisszük, hogy a nemes város gazdája e földnek, maga is hű és jószívű szolgája lesz ennek a legfőbb hatalomnak.

Isten veled Vályi Nagy Gusztáv, szép álmokat!

Ezután Vecsey Imre a város részéről meleg szeretetét ígérve vette gondozásba a kis műemléket.

Irodalom, művészet.

Egy zugolyban.

Irta: Gyöngyös László.

Kis szállómnak madara szól,
Fekve látom, kalap alól.
Olyü kereng, égnek száll is,
Fel-fel törne a fűszál is.

Az ég kékje, a meny-sátor,
Elkábít, mint akár máskor.
Volna bennem mi feltörne,
De visszahull, le a rögre.

Fám gyümölese reám hajlik,
Félkarral elérek addig.
Minek vágynék a magasba?
Ügyelek a madár dalra.

Fen kerengő olyü-madár,
Tied lehet ez a határ,
De megvédem zugolyomat,
Benne lakó madaramat.

A készülő balkán háboru.

A török-görög viszály.

Konstantinápoly, augusztus 13. Itteni görög diplomáciai körökben tegnap óta igen pesszimiztikus hangulat uralkodik. A kormányt állítólag katonai körök befolyásolják. A sajtó tartózkodóan viselkedik. A Szabach azt tanácsolja a krétaiaknak, hogy Törökország szuverenitása alatti autonómiát reméljenek. — Görögországra hasztalanul számítanak.

Konstantinápoly, augusztus 13. A Tannin szerint a rendőrség tegnap este Pérában letartóztatott egy áruhába öltözött görög tisztet, akinél Krétára vonatkozó iratokat talált. — Az ökümeniai patriarchátus tegnapi szinódusi ülése tárgyalta a szerbek azon kérését, hogy a dibrai püspök mellé szerb koadjutor neveztessek ki.

Berlin, augusztus 13. A Lokalanzeiger jelenti Konstantinápolyból: A porta abban a jegyzékben, melyet válaszul a görög kormány jegyzékére Athénbe küldött, hogy a görög kormány Krétára vonatkozó kijelentéseinek első részét nem tekintheti kielégítőnek. A porta szívesen elismeri, hogy a görög hivatalos körök semmiféle inkorektséget sem követtek el. Az athéni kormány, ha jó viszonyban óhajt lenni az ottomán birodalommal, a görög nemzetiségű krétai esendőrtisztek eljárását, kik a görög zászló kitűzésénél helytelenül jártak el, éppoly kétséget kizáró módon dezavualja mint a többi görög tisztet, kik Ma-

cedóniában vagy az archipologus szigetein, mindenféle állötözetekben törökellenes propagandát üznek. A válaszjegyzék olyan módon van kiélevezve, hogy a görög kormánynak ezuttal lehetetlen lesz a védő hatalmakra hivatkozni, hanem az athéni kormány kénytelen lesz most saját ügyében, kitérés nélkül nyilatkozni.

Konstantinápoly, augusztus 13. Mindenember a háboru kitörését várja. A katonák és tisztek nagyon izgatottak és követelik, hogy vezessék őket a görögök ellen vagy pedig a kormány vegyen fényes elégtételt Görögországon. Szalonikiben a görög áruk bojkottja egyre tart.

UJDONSÁGOK.

A hortobágyi sátorlakó.

Történetek a pusztáról.

Ez a történeteske szorosan véve nem függ össze a hortobágyi csárda multjáról sorozatosan megkezdett apróbb történeteinkkel, de a színhelye ennek az érdekes kis történetnek is a hortobágyi pusztára volt. — Azért megemlékezünk a hortobágyi sátorlakóról is, aki nem tartozott a pusztára pásztornak rendjébe. Ellenkezőleg, ur volt. Még pedig gazdag és külön nagy ur. K. nevezetű, a nyírfák változatos fekvésű hazájából, ahol a zsalukáteres kuriákban még ma is nevednek gyönyörű urleányok és szilaj nemes urfiak, akik elé még mindig külön világnak képeit, felfogásait lebegtetni a multak hagyományainak varázsa. . . Ugy, hogy az új világrendben napról-napra következnek be katasztrófáik.

Ebből a fajból származott K. is, kinek már a születéséhez regény fűződött. Ereiben arisztokrata vér elegyedett nomádfaj lányának Keletre sóvárgó tüzevel. . . Később ez a sóvárgó tűz hajszolta, nem hagyta megnyugodni ezt a daliás, külön nagyurat is. . . Majd Afrika, majd Ázsia izzó levegőjü pusztáit barangolta be vadászpuskájával a vállán.

Néhány évig meg a Hortobágyon volt rendszer sátorlakója. Még a nyár végén megjelent a pusztán. — A kanyargó Hortobágy folyó mentén, valamelyik halom alatt sátorot ütött. Ez a sátor minden kényelemmel berendezett tábori sátor volt. — Még fűthető kályha-konyhája is volt neki. Inásával, kutyáival, hátszlovaival heteket töltött itt el a külön nagy ur Lovagolgotott, vadászatott, ha a tájéket meguntta, sátorát odébb vitte, távolabb ütötte fel.

Étellel, itallal, fütőlövel gazdagon fel volt szerelve a külön urnak sátora. Mindenféle innyene konzervek ládákban, a szeszes italoknak, arany-, ezüstesakós fejü palackozott boroknak, pezsgőknek sarokba állított gárdája méginkább gazdagította az érdekes esendőletkép merész színeit. Azután skatulyástól az illatosan füstölögő, válogatott szivarok. . . Itt egy puszka, ott a nyereg. Tábori székek. Uti készség. Vadbőrökből fekhely. . .

A szabad pusztai élet varázsától annyira nem birt szabadulni ez a különös, külön ember, hogy gyakran még a zord ősz is itt lepte sátorában. Vadlibák huzásakor, csendes, méla ősz éjszakákon fel-felhangzott gyilkos hangja magányos puskájának. . .

— A király születésnapja. Király 6 felsége születése napján 1909 augusztus 18-án délelőtt 8 órakor a reformátusok nagy-

templomában tartandó hálaadó istonitisztetlet sorrendje. 1. Megnyitó gyülekezeti ének. (37. dics. 1. vers, felállással.) 2. Király himnusz. (Szövege és dallama néh. Tordai Gábertől) Énekli: a „Debreceni Dalegyelet”. 3. Gyülekezeti közének: (LXI. zsoltár 5., 6. vers.) 4. Imádkozik: Eröss Lajos ref. püspök ur. 5. Szózat. Énekli a „Debreceni Dalegyelet”. 6. Gyülekezeti záró ének: (220. dicséret 7. vers.)

— **Világos.** Hatvan esztendeje immár, hogy az utolsó magyar nemzeti hadsereg Világosnál letette a fegyvert az osztrákok segítségére bejött orosz seregek előtt. 849 augusztus 13-ika gyászos, sötét betűkkel van beírva a magyar nemzet történetének szomorú fekete lapokkal gazdag könyvébe. — A diadalmas tavaszi hadjárat után az április 14-diki debreceni határozatban megnyilvánult nemzeti önértéknek s önbizalomnak erős letörését önvédelmi küzdelmünknek, szabadságharcunknak bukását jelentette augusztus 13-dika. Így kellett-e ennek történni? A történelem elfogulatlan ítélőszéke fog felelni erre. A szükséges nemzeti önbizalmat csak erősítheti az, hogy a világosi fegyverletételt megelőzőleg az új fővezérül kiszemelt Bem altábornagy, aki Erdélyt elhagyva már Temesvár alatt állt, a kormányzóhoz intézett levelében támadó hadjáratot tervezett. Be kellett volna vonulnunk Moldovába, Szerbiába s Klapka komáromi hadteste már Győrnél állott, hogy bevonuljon Stíriába s mint V. István király egykori birtokát visszafoglalja azt Magyarországnak. Amde Bem augusztus 11-ikén elvesztette a temesvári esatát s a világosi katasztrófa kikerülhetlenné vált. — Következtek az osztrák megtorlásnak borzalmas napjai, a hadifogságba került vezéreinknek, államférfiainknak kivégzése, legjobbjainknak kibujdosása. Beborult az ég Magyarország s a magyar nemzet felett s a ború közel két évtizedig tartott. De mégis megvirradt. Világos gyászos évfordulójának napján gondoljunk szeretettel hálával azokra, akik a borút eloszlatták.

— **Amerikai ujságíró Hajdudorogon.** A chicagói ujságíró, mr. D'Orsay muzeumi őr, aki tudvalevően most a magyarországi kivándorlás okait tanulmányozza, Szabolcsmegyéből ismét visszatért Hajdu megyébe. Csütörtök este érkezett Gyopán Béla tolmácsa kíséretében Hajdudorogra és a péntek délelőttöt tanulmányozásra fordította. — Több, Amerikából visszatért hajdudorogi lakost látogatott meg, akiktől főleg az iránt kérdezősködött, hogy miért hagyták el Amerikát. D'Orsay tegnap délután elutazott Hajdudorogról.

— **A guti építkezések.** A guti eszédlakásokra kiírt pályázat felett döntött a tanács. Az építést Tóth István nyerte el. A fedél készítését Lukács Vilmos és Testvére cég kapta meg.

— **Jótevény alapítvány.** Évekkel ezelőtt néhai Nagy András és felesége Tárkányi Agnes a vagyonukat jótevényecskére hagyták. Az esztendő alatt az alap összege 12377 korona 11 fillőrré rugott. — Roncsik Lajos főszámvevő azt a javaslatot tette a tanácsnak, hogy az összeg felét a vakok, a másik felét a siketnéma-intézetnek adja a város.

— **Ujságok telefondíja.** Szegdről jelentik: A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége azzal a kérelemmel járult Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszterhez, hogy az ujságok telefondíját a nappali interurbán forgalomban is szállítsa le. A miniszter helyett Sztéryny József államtitkár a következő értesítést küldte:

— A VHOSZ.-nek. Május 15-én hoztam intézett beadványára értesitem a Szó-

vetséget, hogy a távolsági távbeszélő tarifa revíziója munkában van. E munkálatokkal kapcsolatban tanulmány tárgyát képezi az a kérdés is, hogy nem lehetne-e az interurbán távbeszélő használatát a napnak bizonyos óráiban, amikor a távbeszélő kevésbé van igénybevéve, a rendesnél mérsékeltebb díjért bocsájtani a közönség rendelkezésére. — Minthogy azonban ezt a kérdést a folyamatban levő tárgyalások keretében az egész országra nézve egyöntetű alapon kell megoldani, a Szövetségnek azt a kérelmét, hogy a hirlapírók szerkesztőségei az egymásközött lebonyolítandó beszélgetések céljaira a távbeszélőt az éjjeli órákon kívül nappal is kedvezményes díjért használhassák, a jelen körülmények között, amikor az erre vonatkozó tanulmányok még befejezve nincsenek, nem teljesíthetem. Budapest, 1909 augusztus 6. A miniszter helyett Sztéryny.

— **A Csillag-utcai gyilkosság.** A Csillag-utcai gyilkosság ügyében a vizsgálóbírószak mára a vizsgálat befejezésénél tart. Ma hallgatta ki Kovács Péter vizsgálóbíró Kovács Gergely vasutast, aki tudvalevően Mitráska Demetert, a gyilkost azon a véres vasárnapon Kraft Szilárd házához kísérte. — Kovács Gergely vallomása új adatokat tartalmaz, melyek döntő fontosságúak lehetnek, emiatt a vallomás részleteit nem lehet ezidőszert még nyilvánosságra hozni.

— **Az utszérlől.** Amerikából ujságírók küldöttek ki az európai, ezek között a magyarországi kivándorlás okainak tanulmányozására. Utjában Debrecen is felkereste d'Orsay amerikai ujságíró.

Bezzeg mi itt magyar földön a magas politikától kezdve a kaptafa faragásáig hozzászólunk minden tücsökhöz-bogárhoz. Böven jut pénz az állampénztárból piktornak, szobrásznak, ugynevezett tudós férfiaknak és szakmákbéli tudósítókknak, hogy a külföldet tanulmányozzák, hogy a külföldön ismereteket szerezzenek.

Csupán írói, ujságírói kiküldetésekről nem hallunk soha?

Szép, hasznos, okos dolog a külföld ismerete, de meddig hazánk viszonyait, hazánk népeit, azok szokásait sem ösmerjük, ezer szemnek is akadna még itt körültekinteni, tanulmányozni való... Hiszen fehér holló számba veszik még ma is az olyan író, ujságíró, aki például az oláh, tót vagy más egyéb ilyen kérdéshez hozzászól. Még nagy lapoknál is kitérítéssel kezelik a hangzatosan megírt, rég letárgyalt igazságokat, mivel a hazai viszonyok felől ma is általános a tájékozatlanság.

E tekintetben is tanulhatnánk az amerikaiaktól.

Közel tíz évvel ezelőtt még volt a Vidéki Hirlapírók Országos Szövetségének egy utazási ösztöndíj alapja... Alig néhányszor adták ki, beszüntették ezt az alapot is, mely alkalmat nyújtott nyitott szemű, tolforgató embereknek a világban körültekinteni.

Nemhogy beszüntetni, de inkább még emelni kellett volna ezt az alapot! Éppen az ujságíróknak szükséges, hogy tisztán lássanak, biztosan ítélkezhesenek!

— **Lopás a Royal éttermében.** Hauer Bertalan a Royal szaló és étterem tulajdonosát kellemetlen meglepetés érte. Egy a rendőrségre érkezett feljelentés alapján rájött arra, hogy éttermének evőeszközökészletét lopják. Egy nagy Dánielné nevű asszony tett a rendőrségen feljelentést egy kofaasszony ellen,

aki adósság fejében tizenegy darab olyan ezüst evőeszközzel fizetett neki, amelyeken „Royal” felírás volt bevésve. A rendőrség nyomozást indított, hogy miként kerültek az értékes evőeszközök az asszonyhoz.

— **Névmagyarosítás.** Klein Lajos debreceni lakos saját, valamint Magdolna és Iván kiskorú gyermekei családi nevének „Kertész”-re kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **Lopott, mert orvasságra volt szüksége.** Gebei Péterné Péterfia-utca 75. szám alatti lakos tegnap este panaszt tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki két pár cipőt ellopott tőle. A rendőrség kinyomozta, hogy a cipőket Horváth Kálmán többszörösen büntetett csavargó lopta el, akinél meg is találták azokat. Horváth azzal védekezett, hogy beteg és orvasságra volt szüksége, amelyet a cipők árából akart fedezni. A rendőrség az eljárást megindította ellene.

— **Orvosi körökből.** Dr. Tihanyi Béla belgyógyász, orv., gége- és fülorvos külföldi tanulmány utjáról haza érkezett és rendelését Piac-utca 73. sz. alatt ismét megkezdte.

— **Megkéselt pincér.** Véres jelenet játszódott le ma éjjel a Bika éttermében. Rácz Endre pincérral valami esekély összegű adósság miatt összeszólközött Szép József szolga, ki a veszekedés hevében egy élesre fent késsel Ráczra támadt és balkezének ütőerét elvágta. A súlyosan megsérült pincér segélykiáltásaira nagyribillió keletkezett, mely az orfeum előadását is megzavarta. Rácz Endrét orvosi segélynyújtás után a kórházba szállították, hol Komlóssy Pál alkapitány még az éj folyamán kihallgatta.

— **Iskolakönyveit,** mindenféle papír író- és rajzszert szükségletét legolcsóbban Csáthy Ferencnél szerezheti be. Egyház-tér 2. szám.

— **Veszedelmes kutyaharapás.** Kovács János József kir. hereg-utca 13. szám alatti lakos kutyája tegnap megharapta Westein Eliás debreceni lakost. A megharapott ember panaszt tett a rendőrségen, amely megindította az eljárást. A kutyát állatorvossal megvizsgáltatja, hogy nem veszett-e.

— **Baumann Karoly bucsufellépése** ma este lesz az Arany Bika Mulatóban, mely iránt városzerte óriási érdeklődés mutatkozik. Szombati utolsó vendégszereplése alkalmából mint értesülünk, a közönség nagy ovációkra készül. A kiváló komikus valóban a legnagyobb mértékben részolgált a közönség őszinte szerete ére és igaz elismerésére.

— **Előkelő uri divatüzlet nyílt meg** ma a Piac-utca 50. szám alatt, a vármegyháza mellett. Az üzletet Frank Testvérek alapították s annak elegáns, finom izlésre valló, mintaszerű berendezése igazi érdekessége a piacnak. Az új divatáruház a legelőkelőbb gyárakkal áll összeköttetésben és a legfinomultabb izlésű közönség igényeit is kielégíti. Allandóan raktáron tart mindennemű uri divatcikkeket. Kalap, fehérnemű és divatkülönlegességeket a legizlésesebb és a legújabb kivitelben bocsájtják a vevő közönség rendelkezésére.

— **A nap halottai.** A tegnapi nap folyamán az állami anyakönyvi hivatalban a következő haláleseteket jelentették be: Ecsedi Mihályné ref. 39 éves, Petruzsán Mária g. kath. 16 napos, Szűcs Lajos ref. 3 hónapos, Horváth Károly ref. 4 napos, Lukács János r. k. 66 éves, Gyárfás János r. kath. 1 hónapos.

— **Mentze Henrik áruházában** a legjobb minőségű fésűk, fésű készletek, fejdíszek, hajtűk, illatszerek és szappanok, olcsó szabott árak mellett kaphatók.

— **Virágcsokrok és koszorúk** izléses kivitelben Paczelt Jánosnál készülnek. Piac-utca 28. sz. a.

— **Royal kávéházban** ma és a következő napokon 36-ik Ráczi Laci cigánykirály teljes fővárosi zenekarával hangversenyez.

— **Kereskedelmi, gyógyszerészeti dobozok** minden változatban Dávidházy Kálmán és Tsa dobozgyárában készülnek.

Fordulat a fumei bankrablás ügyében.

A rablók pénzt küldtek Budapestre.

Az elfogott cinkos vallott.

Budapest, augusztus 13.

A fumei bankrablás ügyében ma szenzációs fordulat állott be, amelyet a nagy bünesetekben rendszeren felbukkanó véletlen idézett elő most is. Tegnap délután ugyanis az történt, hogy Kriviczki Ábrahám címére a Dagály-utca 7. szám alá bérmentetlen levél érkezett. A levélben osztrák bélyeg volt. A házbeliék a levél érkezéséről nyomban értesítették a rendőrséget, amely lefoglalta a levelet és a főkapitányságon felbontották. A levélben husz koronás bankjegyekben 180 korona volt fehérpapírosba göngyölve. A levélben egy sor irás se volt. — A rendőrség nyomban tisztában volt azzal, hogy a pénzt a fumei bankrablók adták postára. A levélben levő bélyegzökből megállapították, hogy a küldeményt vonaton, osztrák területen, nem messze Fiumétól, közvetlen a rablás után adták fel.

Még tegnap este vallatásra fogták a főkapitányságon őrzött Kriviczkit és felmutatták neki az elfogott pénzeslevelet. Kriviczki erre megtört és részletes beismerő vallomást tett. Elmondotta, hogy két vagy három hónappal ezelőtt dagály-utcai lakásukon egy napon együtt voltak Orloff Péter, Spektor Mihály és Kriviczki Ábrahám. Orloff elkésredett hangulatban volt a mostoha kereseti viszonyok miatt.

— Gyenge a kereset, — mondotta — munka sines mindíg. Ez nem tarthat így sokáig.

Ezzel nyomban áttért az újpesti bankrablás históriájára.

— Nekünk is ilyet kellene csinálni — folytatta — csak hogy ügyesebben. Azok nagyon rosszul csinálták.

Kezdetben nem törődtek Orloff kifakadásával. Nem is vették komolyan. De Orloff később folyton visszatért a tárgyra és egy napon határozottan felszólította társait, hogy szövetkezzenek egy bankrablásra.

Kriviczki — változása szerint — tudni sem akart a szörnyű dologról s kijelentette, hogy ő tőle csinálhatna akármit, ő nem megy sehová. Körülbelül ez időtájt jött Budapestre Kisinevszky Salamossa, akinek Krakkóban nagyon rosszul ment a dolga. Orloff Kisinevszki előtt is megismételte tervét és Kisinevszki nagyon megtetszett. Nyomban meg is állapodtak, hogy valahol kirabolnak egy bankot. Fogadalmat tettek, hogy egymást el nem árulják s bármi történjék is, élve nem jutnak a hatóság kezébe. Inkább öngyilkosok lesznek.

Orloffnak volt az eszméje, hogy Fiumében hajtsák végre a tervöket. Onnan jobban lehet szökni, sok az idegen s nem tűnik fel a szláv beszéd. Mindenekelőtt a vállalkozás alapítókjét gyűjtötték össze. Hetenként bizonyos összeget raktak félre keresetükből, amíg 120 korona összegyűlt. A Dob-utcában revolvereket vásároltak, de nem egyszerre, nehogy feltűnő legyen a dolog. Julius elején azután Orloff leutazott Fiuméba, hogy a terepviszonyokat tanulmányozza, kiszemelve a bankot és előkészítse a szökést.

Egy héttel később Orloff már levelet írt Spektornak és értesíti, hogy a kirablásra legalkalmasabb a Népbank. Részletesen leírta a helyiség fekvését, hányan dolgoznak ott, milyen a forgalom, mennyi pénzre számíthatnak és melyik nap lesz legalkalmasabb a rablásra. Augusztus elsején azután Kisinevszki

és Spektor Fiuméba utaztak, ahol Orloffal együtt Kornics Jánosnál a Forelló 252. szám alatt béreltek lakást. Kriviczkiel úgy állapodtak meg, hogy a rablás után pénzt küldenek neki, hogy utánok utazhassék egy tengerparti városba, ahonnan Amerikába menekülnek.

Kriviczki megnevezte a tengerparti várost, elmondotta társainak előre megállapított szökési útját, de a nyomozás érdekében ezt a rendőrség titokban tartja. A vallomásról ma telefonon értesítették a fumei rendőrséget, amely intézkedett, hogy ama bizonyos tengerparti városban a Kriviczkire várakozó Orloffot és Spektort letartóztassák.

Legujabb fejlemények.

Budapestről éjszaka táviratozza tudósítónk: A rendőrség megállapította, hogy a pénzeslevelen kívül még egy levelet fogtak el, melyet Orlov küldött és az van benne, hogy Kriviczkyt Antwerpen kikötő városban várni fogják. A fumei rendőrség minden intézkedést megtett, hogy a szökésben levő rablógyilkosokat a szökésben megakadályozza. A budapesti rendőrség két-két detektivet küldött Zürichbe és Antwerpenbe. Nagy remény van arra, hogy a gyilkosokat három nap alatt elfogják.

Nagyon érdekes és újabb fejlemény az, hogy a rendőrség arról szerzett meggyőződést, hogy Kriviczky csupán eszköz volt a másik két rabló kezében, — kik őt csak fel akarták használni és azután faképnél akarták hagyni. Kriviczky nagyon intelligens, olvasott munkás. Alighanem nihilista. Őt nyelvet beszél. Azt vallotta, hogy ő csak úgy ment bele a rablás tervébe, ha gyilkolni nem fognak.

A rendőrség Orlov levelét nem veszi nagyon komolyan. Tartanak attól, hogy Orlov azt csak a rendőrség félrevezetésére írta és ők tulajdonképpen másfelé szöktek. Ezért a rendőrség Antwerpenbe és más kikötő városokba is küldött detektiveket. A meggyilkolt pénztárost ma délután temették el Milos felesége, azóta, mióta férje legyilkolását hírül vitték neki, eszméletlen állapotban fekszik.

SZÍNHÁZ.

— **A szintársulat Máramarossszigeten.** A debreceni szintársulat máramaroszigeti nyári szezonja javában tart. Allandóan zsufolt ház előtt játszik a társulat, alig akad egy-két este, amikor a nézőtér nem telik meg teljesen. A máramaroszigeti sajtó elismeréssel nyilatkozik a társulat jelenlegi működéséről és mint egy ottani lap írja, a társulat két új tagja, Bárdos Irma szubrett és Mártonffy Róbert hősszerelmes megnyerte a máramaroszigeti közönség tetszését. A társulat az első héten négy újdonságot mutatott be.

TÁVIRATOK.

A svédországi általános sztrájk.

Nyomorognak a sztrájkolók.

Stockholm, augusztus 13. Az itteni postahivatalnokok szövetsége az általános sztrájkban való részvétel ellen nyilatkozott. — A délután folyamán a közúti vasut sinein dinamitot találtak, melynek mennyisége azonban oly csekély volt, hogy nagy kárt nem okozhatott volna. A szedők egyesülete az elnökség javaslatára elutasította a felszólítást, hogy munkába lépjen. Luleában egy Burman nevű munkásnál margarinos edényben

dinamitot és kanócot foglalt le a rendőrség. Nevezett egy ifjuszocialista, azt állítja azonban, hogy a dinamitot már 1904-ben szereztte be. Malmöben a sztrájkolók pékműhelye serény munkában van. Holnap kezdődik a kenyérikiosztás. A huseladók testülete megkezdte a hus kiosztását a sztrájkolók között. A helyzet kezd komolyabbra fordulni. Több lap ugyan kijelenti, hogy a sztrájkot meghiusultnak lehet tekinteni, de ezek a tudósítások nem felelnek meg a valóságnak.

Stockholm, augusztus 13. A sztrájk kezd veszedelmes jelleget oltani. A sztrájkolók több helyen irtózatot nyomorba jutottak és fenyegető magatartást tanusítanak. Az ország egyes részéről már olyan hírek érkeznek és a környék lakosságához fordulnak élelemért.

Kossuth Ferenc nyaralása.

Budapest, augusztus 13. Kossuth Ferenc wiesbadeni tartózkodását meghosszabbította. E hó 21-én megy csak Karlsbadba. Augusztus 22-én felkeresi Szerényi és referál neki a kereskedelmi miniszterium ügyeiről.

Bánya katasztrófa.

Resicabánya, augusztus 13. A dománi kőszén bányában már négy nap óta óriási tűz pusztít. A tűz 9-én este Keletkezett és azóta folyton terjed. A munkások állandó veszedelemben forognak, mert a tűz könnyen bányalégrobbanást okozhat. Az oltás lehetetlen. A veszedelmet a bányatársaság titkolja s az alkalmazottaknak is szigorú rendeletben megparancsolta, hogy a tüzet titkolják.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt sziveskedjenek lehetőleg gyorsan intézkedni, hogy a lap küldése fönnakadást ne szenvedjen.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Halál a kutban.

Gondatlanságból okozott emberölésért öt napi fogház.

Gondatlanságból okozott emberölés büntetével vádolva állott ma délelőtt Balla Imre 36 éves hajduböszörményi napszámos a törvényszék előtt.

Balla Imre ez év május havában Hadházi Gábor kutásónál volt alkalmazásban. A gazdájával együtt május 13-án a Hajduböszörmény határában levő Boda-telepen dolgoztak. Kutat ástak s Hadházi Gábor lenn a kut fenekén az oldalt rakta ki téglalaburkolattal.

Balla Imre egy serpenyőben a téglákat eresztgette le. Egyszerre 7-8 darabot is tett be a vasfazékba, amely véletlenül a kótérlől leszakadt s a lent foglalatokodó Hadházi Gáborra zuhant. A szerencsétlen ember agyvérzést kapott és meghalt.

A délelőtt a vádlott és a tanúk kihallgatásával telt el. Balla Imrével szemben nagyon sok enyhítő körülmény merült fel. Az ítéletet délután hirdette ki Hoffmann József elnök. A bíróság a vádlottat öt napi fogházra ítélte. A büntetés kitöltését azonban az új büntető novella értelmében három évre felfüggesztette. Az ítélet jogerős.

§ **Elejtett vád.** Kerítés büntetével vádolva állott ma a törvényszék előtt Polgári Bálintné. A tárgyaláson azonban a közbíró képviselő királyi ügyész a vádat, mint alaptalant elejtette, így a bíróság a további eljárást megszüntette.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, augusztus 13.

Buzakinálat és vételkedv jó. — Tartott irányzat mellett 35,000 métermázsra került forgalomba részben valamivel drágább áron. Egyéb gabonanemek tartottak. Idő: meleg.

Buza októberre	13 54—55
Buza áprilisra	13 72—73
Rozs októberre	9 82—83
Zab októberre	7 49—50
Tengeri júliusra	7 54—55
Tengeri augusztusra	0 00—00
Tengeri májusra	7 03—04
Repece augusztusra	13 80—90

Idegenek Debreczenben

— augusztus 12. —

Az Arany Bika szállodában: Loschmidt Odón hadnagy órnagy Kassa. — K. Tschurl Károly gyáros Budapest. — Dr. Hoisch Ernő orvos Budapest. — Masfurek Henrik mérnök Budapest. — Engel Mór igazgató Czeldömök. — Buda József kereskedő Eger. — Wessel Gyula keresk. utazó Budapest. — Friedman M. utazó Bécs. — Rich Simon utazó Bécs. — Burghardt E. utazó Berlin. — Lugos S. hadnagy Szatmár. — Schvarev Vilmos utazó Budapest. — Greisach Ignác utazó Bécs. — Molnár Adolf utazó Budapest. — Zeilerdorfy Sándor utazó Rózsashegy. — Fischer Samu utazó Budapest. — Kaiser Hugó hadnagy Temesvár. — Glancser Pál utazó Eltherfeld. — Lovag Eszterhy Antal főfelügyelő Budapest.

A Royal szállodában: Kohn Miksa utazó Budapest. — Schvarev Armin utazó Budapest. — Schwaiger Emil igazgató Budapest. — Bider L. utazó Budapest. — Szlovenczi I. utazó Budapest. — Megyeri Ferenc mérnök Nagyvárad. — Dr. Krósz Mátyás ügyvéd Helyben. — Haraszi Sándor mérnök Budapest. — Bátorfai Jenő igazgató Budapest. — Millhofer Géza utazó Budapest. — Scheffer A. utazó Budapest. — Hecht József utazó Budapest. — Dobsa Lajos privát Szatmár. — Bolémon H. privát Nagyvárad. — Rácz Laci primás Budapest. — Sipos András gazdálkodó Salánk. — Molnár Ferenc bíró Salánk. — Pataki Géza birtokos Nagyszőlős. — Gönczi Zsigmond birtokos Verbecs. — Enyedi Zsigmond birtokos Nagyvárad. — Barnemisza József birtokos Tiszabecs. — Farkas Jenő százados Szatmárnémeti.

Az „Angol királyné” szállodában: Kápolnai Irén színésznő Budapest. — Molnár J. hadnagy Budapest. — Hampel K. hadnagy Budapest. — Ormós Péter hadnagy Kolozsvár. — Józsa Gyula hadnagy Budapest. — Böszörményi Akos ügyvéd Gyula. — Kovács Géza joghalltató Kecskemét. — Dóri Ella színésznő Budapest. — Katona József hadnagy Budapest. — Molnár J. hadnagy Budapest.

A „DEBRECZEN”

szerkesztősége és kiadóhivatala

Degenfeld-tér 2. sz.

AZ „URANUS” mai műsora.

Ma újból új műsort mutatnak be az „Uranus”-ban az alábbiakban. Mint ahogy látjuk, igen érdekes és jó műsor, mert láthatunk egy szép „Tigris vadászat”-ot, „Osztriga halászat”-ot, érdekes Uszodai jeleneteket Berlinből, egy szép szenzációs drámát (színezve) és egy néhány kitűnőnek ígérkező bohózatot.

Aki kellemes és olesó szórakozást óhajt, az nézze meg a mai műsort, mely a következőkből áll:

1. **Osztriga fogás.** (Természeti fölvetel.)
2. **Uszoda Berlinben.** (Mulatságos.)
3. **Nagy ujdonság.** (Műsoron kívül.)
4. **Tigris vadászat.** (Természeti fölvetel.)
5. **Elrablás.** (Szenzációs dráma. Színes kép.)
6. **Házasság spanyol módra.** (Bohózat)
7. **Leskelődők** (B. hózat.)

Műsorváltozás fenntartva.

Helyárak mint rendesen. Kedvezményes áru jegyek érvényesek.

Előadások kezdete este pontosan 8 órakor, folytonos bemenettel.

Önmaga ellen vét, ki a pompás élite műsort meg nem nézi.

Előkészületben: Másodszor! Másodszor!
NAPOLEON.
 A végzet embere.

Bleriot átkelése repülőgépjével a La Manche csatornán.

Az utólérhető len Vecsei, híres hasbeszélő vendégszereplése pompás műsorával.

REGÉNY CSARNOK.

A nagy rejtély.

— Folytatás. —

Képzelt, segítségére levő embereket tanította, hogy ne bánják, ne habozzanak, ha mindjárt meg is sértenek vagy megijesztenek. „Ne törődjenek vele, ha megharagszik, ne bánják, ha sir! Mindez javára lesz; mindez azért van, hogy szegény bolondot oly veszélyektől megmentsük, melyekről nem is álmodik. Ne sajnálják, ha azt mondja, hogy értem tesz mindent. Nézzétek, most meg fogják sérteni; most meg elámtíják; öntudatlanul tönkre teszi magát! Tartsátok fel! Istenem, tartsátok fel!”

Tudom, hogy gyöngesség volt részemről; mindig szem előtt kellett volna tartanom azon egyszerű tény, hogy magánkülvilági állapotban van. És mégis igaz, hogy a férjem ágyánál töltött óráim közül sok órát a legnyomorultabb önvádban és önkínzásban töltöttem, oly szenvedésben, melynek egyedüli, bár ártatlan oka, szegény betegem volt.

Hetek multak; ő még mindig élet és halál közt lebegett.

Nem figyeltem a muló időre s ennél fogva nem tudnám megmondani, mikor észleltük az első kedvezőbb fordulatot. Csak arra emlékszem, hogy egy szép téli reggelen, napfeljötté után volt, midőn kétségünk és

rettegésünk nehéz terhétől először felmentettünk. A sebész az ágya mellett volt, midőn betege fölbredt. Első tette, miután Eustacera tekintett, az volt, hogy jelt adott a vigyázatra s távolmaradásomra Anyósom és én is rögtön megértettük, hogy az mit jelent.

Teljes szívvel köszönetet mondtunk az urnak, hogy visszaadta nekünk a férjet és a fiút.

Ugyanazon este, egyedül lévén anyósommal, mióta hazulról eltávoztunk, először térünk a jövő kérdésére.

— A sebész azt mondja, — szolt Macallanné — hogy Eustace sokkal gyöngébb, semhogy néhány napig még bármiféle meglepetést elbirható-e neki, hogy életével ép annyira tartozik neked, mint nekem s hogy ápolásunk mentette meg. Képes lesz-e rá szived, Valéria, hogy most, midőn Isten igralma visszaadta őt nekünk, most ismét elhagyjad?

— Ha csak saját szívemet kérdeném, — feleltem — soha, amíg elek, meg nem válnék többé tőle.

Macallanné komoly meglepetéssel tekintett rám.

— Hát még kit kell kérdened?

— Ha mindketten megélünk, — válaszoltam — a jövő évében az ő élete boldogságáról ép ugy kell gondoskodnom, mint az enyiméről. En sokat bírok túrni, anyám, de azt a bút el nem túrném többé, ha másodszor is elhagyna engemet.

— Igazságtalan vagy iránta, Valéria, meggyőződésed, hogy igazságtalan vagy, ha lehetségesnek hiszed azt, hogy ismét elhagyhatna.

— Kedves Macallanném, elfeledte, mit hallottunk mindketten, midőn ágyánál virasztottunk? Mit mondott akkor?

— Egy hagymában fekvő beteg lázas beszédét hallottuk. Kissé nehéz dolog volna, ha Eustacet felelőssé tennéd azért, mit önkívületes állapotában mondott.

— Még nehezebb ellenállni édes anyjának, ha fia mellett szót emel, — feleltem. — Legkedvesebb, legjobb barátom! En nem teszem Eustacet felelőssé azért, mit lázában mondott, de a benne foglalt intést értem. Legörültebb, legvadabb szavai, melyeket akkor kiejtett, csak hü visszhangjai voltak annak, mit egészsége és ereje legszebb korában is elmondott nekem. Mily reményem lehet, hogy felgyógyulva, indulata irántam megváltozik? A távollét nem változtatta meg; a szenvedés sem változtatott rajta. A hagymáz lázában és eszének teljes birtokában ugyanazon iszonyu kétélyt táplálta irántam.

(Folyt. köv.)

Boros hordó

gyártás és raktár
minden nagyságban

Margit-fürdőtelep.

Ugyanott ajtós hordók vannak raktáron 1200—1500 literesig — Iroda: PETERFIA UTCA 76. szám alatt. — Kádárszegedek fölvetetnek.

POLLÁK SAMU

Villamos világítás, vízvezeték- és csatorna-berendezési vállalata

Telfon 656.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 43

Telefon 656.

! Villamos motorok, ivlámpák, csillárok és izzólámpák, fürdőberendezések, mosdók, klosettek és kagylók, valamint világítási és vízvezeték szerelvények állandó raktára !
 Költségvetések és tervek díjmentesek. — Javitások eszközöltetnek.

Donogán és Somossy
 Debreczen,
 Kistemplom-bazár.

Mosó kelme újdonságok!!
 Zefir, Batist, Ottomán-
 vászon, Kreton, Voile
 de laine
 óriási raktára!!

**MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLA-
 TOS GYÓGYEREDMÉNYEKA**

APTAMÁSI

LITHIUM GYÓGYVIZ-

*zel gyomor, vese-hólyag és
 belbántalmaknál oala-
 mint asthma, bronchiale,
 köszvény és húgysavas
 diathesis eseteiben.*

Debreczenben kapható:
KONISEK GÉZA
 fűszer- és csemege kereskedésében
 DEBRECZEN, Kossuth utca.

Villamos világítást

lakások, üzletek és egyéb helyisé-
 gek részére, malmok, gyáak, kas-
 télyok saját üzemi berendezéseket,
 dynamo-motor szellőztető, telefon,
 szobacsengő berendezéseket hely-
 ben és vidéken a legnagyobb szak-
 értelemmel szavatosság mellett

Fazekas Imre

készít DEBRECZEN, Plac-u. 77.
 Telefon 567. Eredeti Dr. Just Wolf-
 ram lámpa gyári raktára. Leg-
 olosabb bevásárlási forrás.

Villamos világítást,

telefonok, villamos csengők
 berendezését, javítását, évi
 jókarban tartását, úgy hely-
 ben, mint vidéken legjobb
 anyaggal, legolesőbban esz-
 közöl

Földvári L.

Debreceni első elektrotechnikai gyár és
 villamos-szerelési vállalat. — Csillárok,
 ivilámpák, villamos motorok, szellőzte-
 tők, dinamok állandó nagy választékban.
 Raktáron tartom a legjobb gyártmányu
 Wolfram és Osmium égőket.

Dus hajzat!
 Nincs többé fejbőrviszketegség!
 Sem korpaképződés!

a Dr. DRALLE-féle

NYIRFA-HAJVIZ

állandó használatánál.

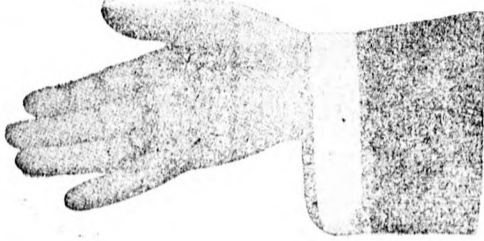
A legnemesebb és legtermészetesebb hajapoló szer!
 Hatása meglepő!

Valódi csak a „Dr. DRALLE“ névvel elátott.

St.-Louis 1904. GRAND-PRIX.
 Milano 1906.

Kapható illatszer-, droguéria- és borbélyüzletekben, valamint gyógyszerárakban.

Nagybani lerakat Ausztria és Magyarország részére: **HOFFMANN M. és TÁRSA, Tetschen a. E.**

A kezemet adom rá,

hogy Ön igen nagy üzle-
 tet fog csinálni, ha fel-
 használja a

„DEBRECZEN“

bármely hirdetési rovatát. Lapun-
 kat nap-nap után TÖBB EZER
 EMBER OLVASSA, az ügyes rek-
 lammak tehát biztos sikere van.

Hirdetések szövegezését kívá-
 natra díjtalanul elvállalja a ki-
 adóhivatal, csak kérje a
412. sz. telefont.

Alapítva 1887-ben.

Juhász István

épület és műlakatos

Kazinczy-utca 2. sz.

Elvállal minden e szakmába vágó
 munkálatokat, u. m. épület, sirke-
 ritések, vasszerkezeti munkálatokat
 stb. a legjutányosabb árban. —
 Gyors és pontos kiszolgálás.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.

BUDAPESTEN.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar irlgal-
 mas-rend tulajdona. Elsőrangú **kénes hévízű**
 gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő,
 kényelmes iszap-, medence- és kádfürdők,
 melyek kiváló gyógyhatással használtatnak
 az összes reumatikus- és idegenbántalmaknál.
 Uszodák, hőlég-, szénsavas- és villamviz-
 fürdők. Ivó- és belélegzési kura. Prospektust
 ingyen és bérmentve küld

az IGAZGATÓSÁG.

Legrégibb épüetüvegezési és képkeretezési vállalata

Blattner Gyula

Telefon 468. sz.

Főter 69., Megyeházzal szemben.

Alapított 1801.

Épitkezések beálltával ajánlja magát új és ó épületek, kirakatok
 beüvegezésére, melyekhez állandóan nagy raktárt tartok minden-
 nemü üvegtáblákból.

Gyors és pontos kiszolgálás,
 jutányos árak. Költségvetések
 kívánatra díjtalanul. Állandó
 nagy raktár mindennemü kész
 ablakokban, ugyszintén képkeretekben, stb.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Levélbeli tudakozásokra pontosan válaszolunk, kérjük azonban a szükséges postabélyeget. Apróhirdetéseket postautalvánnyal is lehet föladni a szelvényen a szöveg könnyen elfér. Apróhirdetéseket a kiadóhivatal felvesz d. e. 8-1-ig és d. u. 2-8-ig gróf Dégenfeld-tér 2. sz. I. emelet, a folyosón az első ajtó.

Minden ok

amellett szól, hogy vegye igénybe a „Debreczen” apróhirdetéseit, mert

- Ha állást keres — ott talál.
- Ha lakást keres — ott talál.
- Ha alkalmazást keres — ott talál.
- Ha tartsat keres — ott talál.
- Ha oktatást keres — ott talál.
- Ha butort keres — ott talál.
- Ha hangszert keres — ott talál.

Szóval bármire is szüksége van, ott megtalálhatja, ha pedig eladni akar valamit, ott eladhatja.

Levelezés.

Levele van a kiadóban és a hivatalos órák alatt átvehetik: „Csak négyszemkőzt”, „Nyáruté”, „Göröngyös utak” jeligére.

Ajánlat érkezett „D. I.” jeligére.

Föltétlen tisztességes és művelt urileány előkelő földbirtokos ismeretségét keresi. Teljes című leveleket „Aphrodite” jeligével a kiadóhivatal továbbítja.

Melyik nemes szívű hölgy adna meleg otthont egy ifjú véru és hálás szívű önkéntesnek, szeptember 17-ig. Levelet „Csak párosan szép az élet” jeligére a kiadóba!

Ajánlat.

A legjobb ízű aromás pörkölt kávé Fél-egyházynál kapható. Villanyüzemű kávé pörkölt a kirakatban Piac- és Miklós-utca sarok.

Rugós, négykerekű, együléses kocsit, jó állapotban, egy óra megvétetik. Ajánlatok „Kocsi” jeligére Hosszupályiba.

Uraktól levett ócska ruhákat igen tisztességgel ártn vesz Rósenberg Béni Debreczen Bádógos-u. 1. 15

A Vár-utca 8. sz. házban kényelmes, 5 szoba, előszoba, üvegfolysós utcai lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni ugyanott a tulajdonosnőnél.

A csépléshez szükséges gépszijak I. rendű minőségben Sesztina Lajosnál kaphatók.

Szépe Lajos uri-divat üzletében Kossuth-utca 6. napernyők minden árban.

Blatner Gyulánál főtér, megyeházzal szemben, képek keretezése a leggyorsabban készülnek.

Gyöngyvirág Crème kapható Mihalovits Jenő Gyógyszertárában.

Kereslet.

Árva leány, feltétlenül tisztességes, azonnali alkalmazást és igazi otthont nyerhet — mint mindenek — keresztyén uri családnál. Cím a kiadóban.

Ügyes elárúsító keresztek egy Degenfeld-tér hentessátorba, azonnali felvételre. Cím a kiadóban.

Előkelő helybéli üzletbe pénztárnok kisasszony felvétetik szeptember 1-ére. Jó irással bírók és könyvelésben jártas előnyben részesül. Cím a kiadóban.

Négy középiskolát végzett fiú tanulónak felvétetik, Csáthy Ferenc könyvkereskedésébe.

Eladás.

Debreceni Első Takarékpénztári részvények eladók. Cím a kiadóban.

Egy jókarban levő zongora eladó. Cím a kiadóban.

Boros hordók minden nagyságban báró Györfy Miklósánál kaphatók Nap-u. 14.

KOVALD PÉTER ÉS FIA

cs. és kir. szabadalm. kelme és szőrmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár BUDAPEST, VII., Szövetség-utca 37.

Megbízói kényelmét szem előtt tartva elhatározta, hogy minden telintéyes vidéki városban képviseletet létesít és ezáltal módot nyújt a nagyérdemű közönségnek arra, hogy céget — a csomagolás és postaköltségek mellőzésével — közvetlenül felkereshesse SCHWARTZ R. Debreczen Dégenfeld-tér 8. szám vette át a képviseletét és a gyár rendszer áráiban vállalja az uri-, női- és gyermeköltönyek, díszítő és butorszövetek, függönyök, kőzimmunkák, szőnyegek, csipke és végárúk, szőrmék stb.ik vegytisztítását és festését. Ugyazintén ágytollak tisztítását és fehérneműek mosását is. A nagyérdemű közönséget biztosítva kifogástalan munkájáról és mindenkor méltányos áráiról, szíves jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képviseletet és számos megbízatást kér a

Kovald Péter és Fia cég.

Szőlő és bortermelők figyelmébe!

Báró Györfy Miklós

hordógyárosnál

Nap-u. 4. sz.

Elsőrendű minőségű hordók 25 literestől 20 hektóliterig állandó nagy raktára, továbbá zsiroshordók, javításokat gyorsan és pontosan eszközöl. Kivánatra megjelenek

LOHR MÁRIA

ezelőtti KRONFUSZ

CSIPKE-, VEGETISZTÍTÓ ÉS KELME

FESTŐ

BUDAPEST, VIII., BAROS-U. 85.

FIÓKOK:

IV., Eskü-ut 6. sz. V., Harmincad-u. 4. (Klotild-palota.)

VI., Andrásy-ut 16. VIII., József-körut 2.

VI., Terézkörut 39. X., Kávin-tér 9.

Vidéki megbízások gyorsan és gondosan teljesítetnek.

MOSÓ ÁRUK

női ruhákra, budai képfestő voálok cosmanosi savannak, judisch faulard, batiszt, atlasz szatin 120 cm. széles sima színes francia batisztok, himzett és azzur batisztok, angol zefirek és szerb vásznak

Legolcsóbb szabott árban kész női ruhák és bluzok himzett batisztban.

Szabó Lajos Fiai

divat- vászon- és szőnyeg-raktára

Debreczen, Rózsa-u. I.

Alapított 1842. évben.

- Akar Ön eredményesen hirdetni?
- Kérje a 412. számú telefont!

A cséplés kezdetén

ajánlok: gépolajzókat, tömitéseket,

I. rendű gépsziját.

buzaminőség mérő és egyéb mérleget, általában minden gépészeti cikket

Sesztina Lajos

vaskereskedése DEBRECEN
Piac-utca 25. szám alatt.

„Gyöngyvirág Crème”

az arckrémek gyöngyel Szeplő, májfoltok, pattanások s bőrbajok ellen kiváló jó szer. Simává, fehérre s üdévé teszi az arcot! Sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz. A nappalra való krème nem zsiroz, míg az éjjelre való zsiroz. Egy tégely ára egy korona. Kapható:

Mihalovits Jenő

„Kigyó” című gyógyszer-tárában.
DEBRECEN.